

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö

07.06.2021

VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen Kuurosokeat ry on kuurosokeiden ja vaikeasti kuulonäkövammaisten asiantuntija-, oikeuksienvälöntä-, vertais- ja palvelujärjestö.

Kuulonäkövammaan yhdistelmä aiheuttaa erityisesti kommunikaatioon, tiedonhankintaan sekä orientoitumiseen ja liikkumiseen liittyviä ongelmia arjessa. Pyydämme, että työ- ja elinkeinoministeriö huomioi seuraavia seikkoja työnhakijan palveluprosessia uudistettaessa.

Työnhakijoilla on erilaisia yksilöllisiä tarpeita, jolloin työvoimaviranomaisilla tulee olla osaamista kohdata erilaisia hakijoita. Työvoimaviranomaisten tulee varautua siihen, että osa työnhakijoista tarvitsee runsaasti yksilöllistä ohjausta ja tukea. Henkilöllä voi olla yksilöllisen ohjauksen tarve esim. pian opinnoista valmistumisen jälkeen, jolloin monialaisen yhteispalvelun saaminen ei ole vielä mahdollista.

Osa työnhakijoista on osatyökykyisiä tai sellaisia, joilla työkykyä ei ole vielä riittävällä tavalla selvitetty, jolloin esityksen mukainen palveluprosessi voi olla haastava.

On hyvä, että esityksessä on huomioitu myös alentunut työnhakuvelvollisuus.

Mikäli työnhakuvelvoite koskee vammaista, työkykyistä henkilöä, on huomioitava viranomaisen velvollisuus tulkkauksen järjestämiseen. Tämä on huomioitava resurssoinnissa ja budjetoinnissa.

Vammaisen henkilö voi tarvita esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan työhaussa tai työssäkäynnissä, ja / tai kuljetuspalvelua työmatkoihin, työnhakuun ja TE-toimiston haastatteluihin (alkuhaastattelu, työnhakukeskustelu ja täydentävät työnhakukeskustelut).

Lisäksi on huomioitava, että TE-toimiston verkkopalveluiden täytyy olla saavutettavia erilaisten apuvälineiden avulla (esim. näkövammaisten ruudunlukuohjelmilla), jotta vammaiset henkilöt pystyvät työnhakuun yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Selkokieliisyyden tärkeys kaikissa työnhakijan palveluprosessiin liittyvissä asioissa tulee huomioida (työhakemukset, työpaikkailmoitukset, verkkosivut, yhteydenotot). Viittomakielisten kuulonäkövammaisten henkilöiden voi olla vaikea ymmärtää työnhakuun liittyviä tekstejä tai kirjata työhakemuksia

suomen kielellä. Kielellisten haasteiden vuoksi voi olla vaikea saada tietoa erilaisista työpaikoista ja toimia aktiivisesti työnhakijana. Heillä on kuitenkin motivaatio hakea ja tehdä työtä. Yhdenmukaiset saavutettavat lomakkeet työnhaun palveluprosessissa helpottaisivat tilannetta. Kertaalleen syötettyjen tietojen tallentuminen sujuvoittaisi työhakemusten laatimista.

On huomioitava, että kuulo- tai kuulonäkövammaisen työnhakija ei välttämättä pysty asioimaan puhelimessa. Tällöin yhteydenottotapoja on oltava useampi, esimerkiksi sähköpostit, tekstiviestit tai WhatsApp.

Vammaisten henkilöiden kohdalla työnhakualue (80 km) ei ole niin yksiselitteinen kuin vammattomilla henkilöillä. Vammaisen henkilö joutuu hakemaan kotikunnan myöntämiä vammaispalveluita (mm. kodin muutostyöt, kuljetuspalvelu, apuvälineet, henkilökohtainen apu) uudelleen, mikäli hän vaihtaa kotikuntaa. Palveluverkostosta toiseen siirtyminen voi olla työlästä ja tuoda esteitä työllistymiselle. Niin kauan, kun palveluiden saatavuudessa on kuntakohtaisia eroja, työnhaku kotikunnan ulkopuolelta voi muodostua haasteelliseksi.

Edellytetäänkö ehdotetussa mallissa kokoaikatyön hakemista työttömyysetuuden saamiseksi? Osalle hakijoista osa-aikatyö olisi tarkoituksenmukaisempi keino työllistyä, joten osa-aikatyönkin hakeminen pitäisi katsoa riittäväksi.

Suomen Kuurosokeat ry:n asiantuntijuus on käytettävissä jatkossakin uudistuksen edetessä.

5.8.2021

Oikeusienvalvonnan työryhmä

Suomen Kuurosokeat ry